

**DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT**

13/5756-6
KOPI

Norges Forskningsråd
Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 Oslo

Deres ref

Vår ref

Dato

14/774- 1

07.01.2014

Statsbudsjett 2014 - Tildelingsbrev til Norges Forskningsråd

1. Økonomisk ramme stilt til disposisjon for 2014

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) viser til Prop. 1 S Tillegg (2013-2014), Prop. 1 S (2013-2014) for departementet, Innst. 16 S (2013-2014) og orienteringsbrevet datert 14. oktober 2013. Med bakgrunn i dette har KMD utarbeidet et tildelingsbrev som gir rammene til Norges forskningsråd for 2014 og en nærmere beskrivelse av prioriteringer, føringer og resultatrapportering.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet stiller totalt 138,03 mill. kroner til disposisjon for Norges forskningsråd i 2014. Fordelingen mellom postene fremgår av tabellen under. Det er utarbeidet egne retningslinjer for forvaltningen av kap. 552 post 72 (se vedlegg 1).

Tabell 1. Midler som stiles til disposisjon for Norges forskningsråd i 2014

Kap.	Post	Navn	Beløp i 1 000 kr
500	21	Spesielle driftsutgifter	2 800
500	22	Forskning	15 380
500	50	Forskningsprogram under Norges forskningsråd	29 000
552	72	Nasjonale tiltak for regional utvikling	84 200
590	21	Spesielle driftsutgifter	250
590	50	Miljøforskningsinstituttene	6 400
SUM			138 030

Postadresse
Postboks 8112 Dep
NO-0032 Oslo
postmottak@kmd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
<http://www.kmd.dep.no/>

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 858

Plan- og
administrasjonsavdelingen

Saksbehandler
Irene Ekeli
22246869

2. Fellesføringer fra departementene

2.1. Overordnede utfordringer og prioriteringer for 2014

Kunnskapsdepartementet har i tildelingsbrevet for 2014 til Norges forskningsråd gitt de overordnede føringene som er felles for departementene.

2.2. Mål for Norges forskningsråd

Dette er hovedmålene for Norges forskningsråd, som gjelder ved alle bevilgninger fra departementene og fylkeskommunene:

- Mål 1: økt kvalitet, kapasitet og relevans i norsk forskning i hele landet
- Mål 2: god ressursutnyttelse og hensiktsmessig arbeidsdeling, samhandling og struktur i forskningssystemet
- Mål 3: forskningens resultater tas i bruk i næringsliv, samfunnsliv og forvaltning i hele landet

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har i tillegg mål som er knyttet til satsinger på departementets budsjett, og på programvirksomheten. Disse er omtalt under punkt 3.

3. Prioriteringer i oppdraget fra KMD

3.1. Kap. 552 post 72 Nasjonale tiltak for regional utvikling

Bevilgninger under post 72 skal bidra til å legge til rette for vekst i hele landet. Regjeringen vil styrke vekstkraften der den er, og samtidig gi grunnlag for gode levekår i alle deler av landet. Det viktigste for å sikre vekstkraftige regioner er et næringsliv som er i stand til å ta vare på og skape nye og lønnsomme arbeidsplasser. Innenfor den nasjonale næringsrettede regionalpolitikken prioriteres kompetansebygging, entreprenørskap, innovasjon, klynger/nettverk og andre vekstfremmende tiltak. Innovasjon, kunnskap og teknologi er nødvendige satsingsområder for å styrke norsk konkurransekraft. Midlene skal i hovedsak brukes innenfor det distriktpolitiske virkeområdet.

Tiltakene under kap. 552 post 72 hører inn under hovedmål 1 og hovedmål 2 i denne målstrukturen og fordeler seg i hovedsak på to arbeidsmål, jf. tabell 2.

Tabell 2. Sammenhengen mellom arbeidsmål og program under Norges forskningsråd i 2014.

Arbeidsmål	Program og satsinger	Tildeling i 2014 mill. kr
1.1 Utvikle lokale og regionale næringsmiljøer	VRI (inkludert regionale representanter)	44,2
2.1 Styrke tilgang på relevant kompetanse i arbeidsmarkedet	Forskingsløft i nord	40,0
SUM		84,2

Nedenfor blir bruk av midlene på utvalgte tema konkretisert under hvert arbeidsmål. Departementet viser ellers til planene for hvert enkelt program når det gjelder mål og forventet resultat av innsatsen. Gjennomføringskostnader som knytter seg til de ulike

aktivitetene og programmene, skal dekkes innenfor programmenes rammer. Disse kostnadene skal synliggjøres i rapporteringen.

Arbeidsmål 1.1 Utvikle lokale og regionale næringsmiljøer

VRI (Virkemiddel for regional FoU og innovasjon): Departementet setter av 44,2 mill. kroner til VRI, inkludert regionale representanter i 2014. Departementet ber om å bli fortløpende oppdatert om oppstart og iverksetting av tredje programperiode (VRI3). Departementet ber også om at Norges forskningsråd på de halvårlige styringsmøtene holder departementet orientert om arbeidet med koplingen mellom VRI og de regionale forskningsfondene.

Arbeidsmål 2.1 Styrke tilgang på relevant kompetanse i arbeidsmarkedene

Forskningsløft i nord: Bevilgningen til "Forskningsløft i nord" videreføres ut 2016. Midlene skal bidra til å styrke og videreutvikle kunnskapsmiljøer i Nord-Norge gjennom langsiktig forskning i et nært samarbeid mellom gode forskningsmiljøer, utdanningsinstitusjoner og næringslivet.

Norges forskningsråd skal se innsatsen i sammenheng med programvirksomheten under SIVA og Innovasjon Norge samt de desentraliserte virkemidlene jf. retningslinjene for kap. 551 post 60 og post 61.

3.2. Strategiske instituttsatsinger (SIS)

I 2012 ble det satt i gang en strategisk instituttsatsing innenfor regionaløkonomiske modeller og bostedsvalgforskning. Bevilgningen går over fem år.

Departementet stiller totalt 2,8 mill. kroner til disposisjon over kap. 500 post 21 Spesielle driftsutgifter. Hele bevilgningen skal benyttes til arbeidet med de regionaløkonomiske modellene og forskning på bostedsvalg. Formidling skal være en del av satsingen.

Departementet bevilger 6,4 mill kroner til strategiske instituttsatsinger over kap. 590 post 50 Miljøforskningsinstituttene. Bevilgningen gjelder for Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) som utgjør 40 pst av basisbevilgningen. Resterende del av basisbevilgningen til NIBR bevilges over Klima- og miljødepartementets budsjett.

3.3. Kapittel 500 post 22 Forskning

Departementet stiller for 2014 15,38 mill. kroner til rådighet for Norges forskningsråd under kap. 500 post 22 Forskning. Av dette skal 10 mill. kroner brukes til å videreføre VERDIKT-programmet. Bevilgningene skal videre bidra til at det eksisterer kompetente forskningsmiljøer på det samiske området, nasjonale minoriteter og IKT.

3.3.1. Program for IKT (VERDIKT)

Departementet viser til vedtatt programplan for IKT-forskning (VERDIKT-programmet) og tildeler 10 mill. kroner til programmet. Deler av disse midlene kan omdisponeres til å etablere en pilot for en offentlig-ph.d. innen IKT, etter samme mønster som nærings-ph.d (som også administreres av Norges forskningsråd).

3.3.2. Program for Samisk forskning

Departementet viser til vedtatt programplan for programmet Samisk forskningsprogram II og tildeler totalt 3,85 mill. kroner til programmet.

3.3.3. Forskning som gjelder nasjonale minoriteter

Departementet bevilger 1,53 mill. kroner til styring av forskningen om nasjonale minoriteter. På bakgrunn av dialogen med Norges forskningsråd legger departementet til grunn at forskning på de nasjonale minoritetenes språk vil gis prioritet også i 2014.

3.4. Kap. 500 post 50 Forskningsprogram under Norges forskningsråd

Departementet stiller totalt 29 mill. kroner til disposisjon over kap. 500 post 50 Forskningsprogram under Norges forskningsråd. Av dette skal 15,7 mill. kroner brukes til å videreføre forskning under programmet Demokrati, styring og regionalitet (DEMOSREG) og 5 mill. kroner til å inkludere boligspørsmål i programmet Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM). DEMOSREG støttes også med 250 000 kr. kroner over kap 590 post 21 Spesielle driftsutgifter. Fra kap. 500 post 50 bevilges det også 5 mill. kroner til Byforskning under Miljø 2015, 1 mill. kroner til Miljø 2015 og 2,3 mill. kroner til Joint Programming Initiatives Urban.

DEMOSREG: Målet for DEMOSREG er å bidra til økt kunnskap om demokratiutfordringer, lokale og regionale styringsutfordringer og regionale strukturendringer. Sammenhengen mellom disse temaene skal tydeliggjøres. Hovedutfordringen er å skaffe kunnskap om strukturendringer, politikk og styringsutforming og konsekvenser i skjæringsfeltet mellom sektorer, territorielle enheter og ulike geografiske nivåer. Det legges vekt på å belyse nye og politikkrelevante betingelser for innovasjon, styring og demokrati. Departementets behov er primært knyttet til anvendt forskning og utvikling. Departementet ønsker at det legges vekt på forskning som kan gi et grunnlag for faglige og politiske beslutninger. Departementet legger til grunn at Norges forskningsråd sørger for god formidlingsaktivitet. Departementet vil også be Norges forskningsråd om en kort oppsummering av resultatene fra prosjektene i fase 2 når de avsluttes. Departementet deltar i programstyret. DEMOSREG avsluttes i 2014. Departementet ønsker å samarbeide med Norges forskningsråd om temaer og innretning for en ny programsatsing.

VAM-programmet: Departementet vil synliggjøre boligpolitikkenes rolle i velferdspolitikken, og har derfor bevilget 5 mill. kroner til VAM-programmet fra 2011. Formålet er å få fram ny kunnskap om boligspørsmål sett i et helhetlig velferdsperspektiv. Målet for VAM-programmet er å gi ny kunnskap av høy vitenskapelig kvalitet om velferdssamfunnets grunnlag, virkemåter og prosesser. Prioriterte forskningsspørsmål for programmet omhandler blant annet sosial ulikhet og inkludering, migrasjon, integrering, samt barn og unges oppvekstvilkår. Dette er temaområder som er særlig relevante i forbindelse med boligspørsmål. Departementet ønsker å ha en god og aktiv dialog med Norges forskningsråd om vår deltakelse i programmet. Departementet ønsker å ha møte og annen dialog med Norges forskningsråd om viktige nyheter i VAM, som utlysninger og revisjon av programplanen.

Andre forskningsprogram

Departementet tildeler 5 mill. kroner til byforskning under Miljø 2015, 1 mill kroner til Miljø 2015, samt 2,3 mill kroner til Joint Programming Initiatives Urban. Det er viktig med kunnskapsproduksjon om vekst i byer og storbyregioner basert på bærekraftig utvikling. Planlegging må ha et helhetsperspektiv der boligbygging, samordnende areal- og transportløsninger og bedre bykvalitet inngår. I byutvikling er det vesentlig at det fokuseres på den gode sammensetningen og nærheten til alle dagliglivets funksjoner innen gangavstand, også kalt "Nærhetsbyen/10-minuttersbyen", for å oppnå bærekraftige steder med bykvalitet, redusert biltrafikk og bedre folkehelse. Departementet legger til grunn at Norges forskningsråd følger opp satsingen innenfor JPI Urban Europe.

3.5. Bygg21 – samarbeid

Departementet inviterte i 2013 Norges forskningsråd til et samarbeid om Bygg21-programmet. Det første året skal Bygg21 foreslå nasjonale strategier for byggenæringen innen FOU og innovasjon, utdanning og kompetanseutvikling og formidling av kunnskap og erfaringer, strategiene skal foreligge medio 2014. Departementet ønsker at Forskningsrådet fortsetter sitt samarbeid med Bygg21, både i utvikling av strategiene, og i den videre oppfølgingen etter at disse er lagt fram.

4. Andre føringer

KMD viser til administrative fellesføringer i KDs tildelingsbrev til Norges forskningsråd, som fellesføringer og krav og styringsdialog, rapportering og evaluering. Disse føringene gjelder departementene som gir oppdrag til Norges forskningsråd.

Vilkår og retningslinjer

Midlene skal disponeres i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten, programomtalene, retningslinjene for kap. 552, post 72 og regelverket for offentlig støtte innenfor EØS-avtalen. Norges forskningsråd skal varsle departementet om avvik fra de vedtatte planene eller tildelingsbrevet straks virksomheten får kjennskap til slike avvik.

Samarbeid med andre nasjonale aktører og med fylkeskommunene

Norges forskningsråd skal videreføre det gode samarbeidet med Innovasjon Norge og SIVA, blant annet om felles programsatsinger som NCE-programmet og kvinnesatsingen. Departementet ber også Norges forskningsråd videreføre samarbeidet med fylkeskommunene og med andre aktører for å bidra til regional utvikling.

Kommunikasjon og informasjon

Alle virksomheter skal ha en aktiv holdning til kommunikasjon, både internt og eksternt. Norges forskningsråd skal aktivt synliggjøre resultater som er oppnådd på departementet sitt politikkområdet, både overfor eksterne målgrupper og overfor departementet. Norges forskningsråd skal orientere departementet i god tid før offentliggjøring av viktige utredninger og av rapporter som departementet har bestilt og gitt midler til. I tråd med de avtalte rutinene skal Norges forskningsråd varsle departementet om saker som kan bli store i media, både kontroversielle saker og saker som ellers kan skape stor offentlig oppmerksomhet. Departementet legger til grunn at Norges forskningsråd kommer med forslag til mulige

profileringer og tar kontakt med departementet for å få avklart om departementet skal være med på synliggjøring av resultater og enkeltsaker.

5. Rapportering og resultatoppfølging

Overføring av midler

For kap. 500 post 21, kap. 590 post 21 og kap. 590 post 50 blir midlene utbetalt ved utgangen av 2014. For kap. 500 post 22 og kap. 500 post 50 blir midlene utbetalt i to rater; juni og november. For kap. 552 post 72 overfører departementet rammene i like store deler tre ganger i løpet av året – i februar, juni og oktober. Midlene blir overført til den samme kontoen som i 2013, med mindre vi får melding om noe annet.

Rapportering

Departementet og Norges forskningsråd skal minst to ganger i året ha faste styringsmøter, et om våren med vekt på rapportering og et om høsten med vekt på budsjett. For bevilgninger over Kap. 552 post 72 Nasjonale tiltakt for regional utvikling viser Departementet til vedlegg 1, 2 3 og 4. Vedlegg 3 gjelder også bevilgninger over andre kapitler. Departementet ber om at Norges forskningsråd vurderer måloppnåelsen for midler fra departementet i årsrapporten.

Departementet ber også om å få en rapport om utviklingen i prosentdelen kvinner innenfor alle program og tjenester for å synliggjøre kjønnsbalansen når det gjelder deltakerne og støtten som er tildelt.

Regnskap og kontroll med bevilgningen

Norges forskningsråd skal føre et eget regnskap for bruken av midlene. Regnskapet skal føres slik at det alltid framgår hvilke aktører og hvilke prosjekt som har fått midler, og hvor mye de har fått. Både departementet og Riksrevisjonen kan be om innsyn i bruken av midlene.

Evalueringer

Norges forskningsråd skal gjennomføre evalueringer av program, satsinger og tjenester, jf. reglement for økonomistyring i staten § 16. Departementet ber om å bli involvert tidlig i prosessene, for å delta i utformingen av oppdragene, og i referansegrupper. Departementet skal informeres om resultatene av evalueringene, og hvordan Norges forskningsråd vurderer dem og planlegger å følge dem opp.

Med hilsen

Gunnar Andresen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Irene Ekeli
Seniorrådgiver

Vedlegg

Vedlegg 1 Retningslinjer for forvaltningen av kap. 552 post 72

Vedlegg 2 Rammefordeling av programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk

Vedlegg 3 Rapporteringskalender for 2014

Vedlegg 4 Krav, rapporteringsskjema og veileder til statistikkrapporteringen for virkemidlene fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kopi

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Riksrevisjonen

Postboks 8130 Dep

0032 OSLO

RETNINGSLINJER FOR KAP. 552, POST 72 NASJONALE TILTAK FOR REGIONAL UTVIKLING

(Gjeldende fra 1. januar 2014)

Innledning

Disse retningslinjene gjelder bruken av midler på kap. 552, post 72 Nasjonale tiltak for regional utvikling. Retningslinjene gir rammer for støtte til hovedformålene under kap. 552, post 72, og regulerer bruk av midler som forvaltes av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD), Innovasjon Norge, Selskapet for industrivekst (SIVA), Norges forskningsråd og Mentor AS.

Forvaltningen skal følge Reglement for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten som ble fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Disse er senere omtalt som Økonomiregelverket.

Bevilgningsreglementet, forvaltningsloven¹, arkivlova, eForvaltningsforskrifta, offentleglova², og lov om offentlige anskaffelser gjelder også for forvaltningen av kap. 552, post 72. Videre skal midlene forvaltes innenfor de avgrensingene EØS-avtalen setter for offentlig støtte.

KMD kan i årlige budsjettproposisjoner og egne oppdragsbrev gi nærmere bestemmelser om bruken av bevilgningen som supplerer retningslinjene.

DEL 1 – PRINSIPPER OG RAMMER FOR BRUKEN AV MIDLENE

1. FORMÅLET MED POSTEN

Bruken av midler bevilget over kap. 552, post 72 skal gjenspeile overordnede, nasjonale mål for posten, nedfelt i de årlige budsjettproposisjoner (Prop. 1 S) og eventuelle tilleggsproposisjoner. Bevilgningen benyttes til gjennomføring av større nasjonale satsinger for regional utvikling, og tiltak som bidrar til nye metoder for, eller ny kunnskap om, regional utvikling. Midlene skal benyttes på områder der det er hensiktsmessig og kostnadseffektivt med nasjonale fellesløsninger for regional utvikling, og/eller der et enkelt fylke vil ha begrenset kapasitet og kompetanse til å gjennomføre aktuelle tiltak. Tiltak som finansieres over posten skal gjennomføres ved ulike former for samarbeid mellom lokale, regionale, nasjonale og internasjonale aktører.,

¹ Forvaltningsloven gjelder ikke for Innovasjon Norge, SIVA eller Forskningsrådet. For Innovasjon Norge, jf. § 6 i lov om Innovasjon Norge. For SIVA jf. § 4 i lov om statsforetak. I Norges forskningsråds vedtekter § 8 slås det fast at "For Norges forskningsråds vedtak gjelder ikke forvaltningslovens regler om begrunnelsesplikt og vedtaket kan ikke påklages."

² Visse dokumenter hos Innovasjon Norge har unntak fra virkeområdet til offentleglova, jf. § 1 tredje ledd bokstav g i forskrift til offentleglova.

Evalueringer og utredninger innenfor postens formål, kan finansieres over posten. Tiltakene på posten skal i hovedsak være tidsbegrensede og tematisk avgrensede.

Departementet omtaler årlig hovedmål og arbeidsmål for programkategori 13.50 og mål for posten i Prop. 1 S. Resultatmål, oppfølgingskriterier og rapporteringskrav vil bli angitt i oppdragsbrev, tilskuddsbrev og kontrakt.

2. ANSVAR FOR FORVALTNING AV MIDLENE

Begrepet tilskuddsforvalter brukes om den som forvalter midler. I de tilfeller hvor omtale kun gjelder Innovasjon Norge, SIVA og Norges forskningsråd omtales disse som virkemiddelaktør. Tilskuddsmottaker brukes om mottaker av støtte.

Forvaltningsansvaret for hoveddelen av midlene er delegert til virkemiddelaktørene. En del av bevilgningen forvaltes direkte av departementet, mens for enkelte tiltak kan også private virksomheter, organisasjoner eller internasjonale sekretariat gis adgang til å forvalte midler. Delegeringen av forvaltningsansvaret må være i tråd med Økonomiregelverket, og innenfor regelverket for offentlige anskaffelser.

Tilskuddsforvalter skal utarbeide programbeskrivelser, retningslinjer og nærmere resultatmål for program/tiltak, som godkjennes av departementet. For nærmere beskrivelse, se del II om tilskuddsforvaltning. Tilskuddsforvalter skal kunngjøre de aktuelle programmene/tiltakene slik at hele målgruppen nås, behandle søknader, utstede tilskuddsbrev eller kontrakter, utbetale midler, kontrollere, rapportere og sørge for at evalueringer gjennomføres etter avtale med departementet. Forvalterne skal bidra til å spre erfaringer fra programmene/tiltakene

3. MÅLGRUPPER

Bevilgningen skal primært benyttes til programmer og tiltak som retter seg mot nyetablerere og entreprenører, grupper av bedrifter, kommuner, utdannings- og forskningsinstitusjoner, elever og studenter, kunnskapsparke og andre offentlige og private kompetansemiljøer. Kvinner, unge og innvandrere er prioriterte grupper i distrikts- og regionalpolitikken.

4. GEOGRAFISKE MÅLOMRÅDER

Bevilgningen skal i hovedsak benyttes innenfor det geografiske virkeområdet for de distriktpolitiske virkemidlene, se vedlegg 1 Forskrift om geografisk virkeområde og bruk av dei regional- og distriktpolitiske verkemidla § 3 av 15. desember 2006. Noen av midlene kan likevel benyttes utenfor virkeområdet for å utløse det regionale verdiskapingspotensialet, og utvikle attraktive regioner og sentra for befolkning og næringsliv i alle deler av landet.

Midler bevilget til Interreg-programmer kan benyttes innenfor de aktuelle programområdene, og midler bevilget gjennom utviklingsprogrammet for byregioner kan benyttes i alle typer byregioner i hele landet.

5. ANDRE AVGRENSNINGER OG STØTTEVILKÅR

Programmer og tiltak skal være i henhold til mål for kap. 552, post 72 slik de er angitt i årlige budsjettproposisjoner, retningslinjene, oppdragsbrev og kontrakter, og hensynet til effektiv forvaltning.

For øvrig gjelder følgende vilkår:

- Bevilgningen kan ikke benyttes til investeringer i eller ordinær drift og vedlikehold av statlige, fylkeskommunale eller kommunale lovpålagte oppgaver og offentlig forretningsvirksomhet. Bevilgningen kan heller ikke benyttes til investeringer i bygninger eller lokaler, eller annen fysisk infrastruktur. Unntaket er midler bevilget til Interreg som kan benyttes til mindre infrastrukturinvesteringer, og investeringsstøtten til utkantbutikker som kan gå til investeringer i butikkene samt investeringer i drivstoffanlegg.
- Bevilgningen kan ikke benyttes til varig drift av institusjoner eller organisasjoner. Unntaket er midler til Ungt entreprenørskap, Barentssekretariatet og Nordisk atlantersamarbeide (NORA). Støtteperioden for programmer og tiltak i regi av virkemiddelaktørene kan tilsvare programperioden.
- Bevilgningen skal ikke benyttes til investeringer i utstyr. Unntaket er midler bevilget til investeringsstøtte til utkantbutikker og til drivstoffanlegg. Unntak kan i tillegg gjøres for mindre investeringer som er avgjørende for gjennomføringen av tiltaket som finansieres. Tilskudd til utstyrsinvesteringer skal normalt ikke overstige 10 prosent av prosjektkostnadene.
- Tilskuddsforvaltere fastsetter eventuelle krav til egenfinansieringsandel, beløpsgrenser m.v. Støtte bevilget fra kap. 552, post 72 skal normalt ikke utgjøre mer enn 50 prosent av prosjektkostnadene.

I tilfeller der dette er hensiktsmessig kan offentlige virksomheter, frivillige organisasjoner o.l. gis tilskudd til prosjektutvikling, prosjektdeltakelse m.v. i forbindelse med gjennomføring av nasjonale satsinger. Bevilgningen kan også nyttes til finansiering av internasjonale sekretariat og samarbeidstiltak, bl.a. ved norsk deltakelse i Interreg-programmer.

All støtte som tildeles over posten skal gis i tråd med regler for offentlig støtte i EØS-avtalen, herunder regelverket for investeringsstøtte, jf. vedlegg 2. For mer utfyllende informasjon se også veileder for EØS-avtalens regler om offentlig støtte fra 2010.

For støtte til ordinære tilretteleggende tiltak, direkte bedriftsstøtte og andre tiltak for regional utvikling, vises det for øvrig til *Retningslinjer for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler*.

DEL 2 – PRINSIPP FOR FORVALTNING

I OVERFØRING AV MIDLER TIL AKTØRER SOM FORVALTER MIDLER PÅ VEGNE AV KMD

KMD har ansvar for å utstede årlige oppdragsbrev til tilskuddsforvaltere. Oppdragsbrevene skal være i tråd med pkt. 6.3.3 i Bestemmelser om økonomistyring i staten, og eventuelle kontrakter.

Tilskuddsforvaltere som tildeles forvaltningsansvaret for midler over kap. 552, post 72 skal følge Økonomiregelverket. Når det gjelder Norges forskningsråd henvises det for øvrig til Hovedinstruks om økonomiforvaltningen i Norges forskningsråd utarbeidet av Kunnskapsdepartementet, med virkning fra 1. januar 2005.

Midler til virkemiddelaktørene gis som tilskudd uten tilbakebetaling (rundsumtilskudd). Virkemiddelaktørene gis fullmakt til selv å fastsette hvilket år tilsagn skal gis, hvor lenge et tilsagn skal gjelde og behandle søknader om forlengning av tilsagn. Virkemiddelaktørene kan omdisponere ubenyttede midler til nye tiltak i tråd med de mål Stortinget har fastsatt for bevilgningen.

For virkemiddelaktørene skal alle administrasjons- og gjennomføringskostnader som påløper ved selve forvaltningen av en ordning (tjenester/tiltak/program) dekkes innenfor ordningens rammer. Virkemiddelaktørene er pålagt å årlig rapportere om hvor stor andel av bevilgningen som er brukt til å dekke administrasjons- og gjennomføringskostnadene. Dersom rådgivningstjenester og tilretteleggende virksomhet inngår i administrasjons- og gjennomføringskostnadene, skal dette redegjøres for i årsrapporteringen.

Administrasjons- og gjennomføringskostnader defineres som:

- a) *Personalkostnader*: Lønnsutgifter, pensjon, sosiale kostnader og øvrige personalkostnader.
- b) *Overhead*: Indirekte kostnader knyttet til medarbeidere, som for eksempel IT, kontorkostnader og tilknyttede administrative tjenester.
- c) *Reisekostnader*: Innenfor rammen av statens reiseregulativ.

Andre driftskostnader knyttet til ordningen, som for eksempel trykksaker og kjøp av konsulenttjenester, skal rapporteres som prosjektkostnader og skal også dekkes innenfor ordningens rammer.

Kap. 552, post 72 har stikkordet "kan overføres". Dette innebærer at ubrukte midler som forvaltes av departementet og Mentor AS kan overføres fra budsjettåret til de to påfølgende budsjettårene.

II TILSKUDDSFORVALTNING

Tilskuddsforvaltere skal følge bestemmelsene for etablering og forvaltning av tilskuddsordninger og enkelttilskudd i kap. 6 i Bestemmelser for økonomistyring i staten.

1. KRAV OG VILKÅR FOR PROGRAMBESKRIVELSER OG REGELVERK FOR TILSKUDDSORDNINGER

Tilskuddsforvaltere på kap. 552, post 72 skal utarbeide beskrivelser av forslag til program/tiltak og tilskuddsordninger. Disse skal være i henhold til Bestemmelser om økonomistyring i staten kap. 6.2, og skal godkjennes av departementet. Det skal legges vekt på forslagenes regionale forankring og forventet betydning for lokal og regional næringsutvikling.

Programbeskrivelser/regelverk for tilskuddsordninger skal normalt inneholde:

- Bakgrunn, regionalpolitisk begrunnelse og forventet nytte av tiltaket.
- Beskrivelse av overordnede mål, program-/prosjektmål og resultatmål.
- Beskrivelse av målgruppe(r) for tiltaket.
- Beskrivelse av geografisk innretning og nedslagsfelt.
- Beskrivelse av tildelingskriterier, herunder beregningsregler for tilskudd.
- Beskrivelse av kriterier for måloppnåelse.
- Beskrivelse av strategier og arbeidsmetoder for hvordan målene søkes nådd.
- Beskrivelse av nåsituasjon og programmets/tiltakets forventede regionale effekter, samt kvantitative og/eller kvalitative resultatmål og resultatindikatorer.
- Beskrivelse av kritiske risiko- og suksessfaktorer.
- Presentasjon av samarbeidsparter og beskrivelse av samarbeidsplaner.
- Tidsplaner for programmet, inkludert framdrift og viktige milepæler for tiltaket. Det skal foreligge plan for utfasing av program/tiltak eller ev. integrering i ordinært regionalt utviklingsarbeid.
- Budsjett og finansieringsplan for hele tiltaket, fordelt på årlige budsjetter dersom det dreier seg om flerårige programmer/tiltak. Det skal foreligge budsjettforslag for hele program-/prosjektperioden. Støttemottakers egen finansiering i tiltaket og kostnader til administrasjon/drift skal framgå. Dersom det dreier seg om oppbygging av tiltak av varig karakter, skal det foreligge plan for når og hvordan selvfinansiering kan oppnås.
- Opplegg for program/tiltaksstyring (programstyre, referansegruppe el. l.), samt angivelse av hvem som er ansvarlig for framdrift og faglig innhold.
- Beskrivelse av oppfølgingsrutiner for å sikre god intern kontroll hos tilskuddsforvalter og kontroll av informasjon fra tilskuddsmottaker.
- Angivelse av rapporteringsrutiner og evalueringer (for flerårige tiltak/programmer).

2. KUNNGJØRING

For å sikre likebehandling og forutsigbarhet skal tilskuddsforvaltere på kap. 552, post 72 informere om tiltaket på en slik måte at hele den relevante målgruppen nås. Det vises i den sammenheng til pkt. 6.3.2 i Bestemmelser om økonomistyring i staten. Informasjonsmateriellet skal inneholde:

- formål med ordningen
- målgruppe (krav som gjelder for å bli regnet som søker)
- kriterium for måloppnåelse
- kriterium for tildeling
- krav til rapportering
- informasjon om maksimal støtte/støttesats
- informasjon om hvilken form søknaden skal ha
- informasjon om hvilke opplysninger søknaden skal inneholde
- søknadsfrist

I tillegg skal tilskuddsforvalter informere fylkeskommuner, Innovasjon Norges hovedkontor og distriktskontorer, SIVA og Norges Forskningsråd om relevante tiltak.

3. PROSEDYRER VED SAKSBEHANDLING M.M.

Saksbehandlingen skal være i henhold til forvaltningsloven, offentleglova og arkivloven så fremst annet ikke er nedfelt. Dokumentasjon, finansiering og oppfølging skal skje i henhold til rutiner for økonomiforvaltning slik det er beskrevet i Bestemmelser om økonomistyring i staten.

Krav til søknad

Søknadene skal være skriftlige, og skal som grunnlag for vurdering blant annet inneholde:

- presise og realistiske mål som kan etterprøves
- realistisk prosjektplan med milepæler og aktivitets- og resultatutredning
- kostnadsoverslag og finansieringsplan med marginer for mulige usikkerhetsmoment

Utover dette avgjør forvalter krav til innhold og form på søknadene.

Søknader om etablererstipend som gjelder Svalbard skal sendes til Innovasjon Norge, som behandler søknaden og forelegger den for Longyearbyen lokalstyre, Sysselmannen på Svalbard og vedkommende fagdepartement til uttalelse. Kopi av brev til Sysselmannen skal sendes Justisdepartementet.

Dersom søkeren ønsker å gjøre vesentlige endringer i aktiviteten som ligger til grunn for tilskuddet, må endringene godkjennes av tilskuddsforvalter før de blir satt i verk.

Krav til tilskuddsbrev og avslag på søknader

Tilskuddsforvaltere skal overfor søkere bekrefte tilskudd gjennom tilskuddsbrev eller kontrakter. Under følger krav til innhold i tilskuddsbrev. Forvalter kan tilpasse dette til egne system og kontrollrutiner, så lenge det er i overensstemmelse med Bestemmelser om økonomistyring i staten pkt. 6.3.3.

- Navn og adresse til mottaker, organisasjonsnummer og kontonummer.
- Størrelse på tilskuddet.
- Formål og hvilke tiltak midlene kan benyttes til.
- Kostnadsoverslag som er lagt til grunn for tilsagnet.
- Krav om at prosjektet skal være fullfinansiert før det settes i gang.
- Eventuelle vilkår knyttet til bruken av midlene, medregnet krav til dokumentasjon før midlene kan betales ut.
- Frist for mottaker til å akseptere vilkårene.
- Tidsfrist for bortfall av tilsagn.
- Utbetalingstidspunkt, utbetalingsrutiner og behandling av eventuelt for mye utbetalt tilskudd.
- Krav til at mottakeren selv kontrollerer at den utbetalte summen er korrekt.
- Krav til rapportering.
- Krav til regnskap, ev. revisorattestasjon jf. avsnitt under, oppbevaring av regnskapsdata og dokumentasjon av faktiske opplysninger som ligger til grunn for søknaden eller beregningen av tilskuddet.
- Ved enkeltvedtak skal det opplyses om klageadgangen, se avsnitt under.
- Opplysninger om mulige kontrolltiltak og mulige reaksjonsformer dersom mottakeren ikke opptrer i samsvar med skriftlige forutsetninger, for eksempel tilbakebetaling.
- Dersom tilskudd blir gitt som bagatellmessig støtte skal dette opplyses.
- Det skal opplyses om at det i henhold til § 10 i bevilgningsreglementet og § 12 i lov om Riksrevisjonen kan Riksrevisjonen, departementet eller den departementet bemyndiger, kreve informasjon fra tilskuddsmottaker og iverksette kontroll med at midlene benyttes etter forutsetningene.
- Avslag på søknad skal meddeles skriftlig.

Klageadgang

Klageadgang følger reglene i forvaltningsloven, lov av 10. februar 1967, med mindre annet framgår av gjeldende lovverk, herunder bl.a. lov om Innovasjon Norge³, vedtekter for Norges forskningsråd⁴, og lov om statsforetak⁵ for SIVA.

Krav til regnskap og attestasjon fra revisor

Tilskuddsmottakere skal føre separat regnskap for bruken av midlene. For tilskuddsmottakere som mottar midler fra departementet eller Mentor AS, må det foreligge revisorattestert regnskap dersom tilskuddet overstiger NOK 100 000, før sluttutbetaling av enkelttilsagn kan foretas. Det er statsautorisert revisor eller registrert revisor som skal attestere. Tilskuddsmottakere som ikke er revisjonspliktige kan få regnskapet bekreftet av autorisert regnskapsfører. Oppdragsutførelsen skal da gjennomføres i samsvar med god regnskapsskikk og bransjestandard. Regnskapet skal være satt opp slik at det kan sammenlignes med

³ Jf. § 6 i lov om Innovasjon Norge.

⁴ I Norges forskningsråds vedtekter slås det fast at "For Norges forskningsråds vedtak gjelder ikke forvaltningslovens regler om begrunnelsesplikt og vedtaket kan ikke påklages."

⁵ SIVA er organisert som statsforetak, og er jf. § 4 i lov om statsforetak ikke underlagt forvaltningsloven.

budsjettoverslaget som lå til grunn for tilskuddet. Krav om revisorattesterte regnskap gjelder ikke for tilskuddsmottakere som revideres av Riksrevisjonen.

For midler forvaltet av virkemiddelaktørene, delegeres det til virkemiddelaktørene å fastsette nærmere regler for kontroll og oppfølging av tilskuddsforvaltningen, herunder attestasjon fra revisor. Virkemiddelaktørene skal dokumentere overfor departementet hvordan de følger opp kontrollen med tilskuddsforvaltningen.

4. OPPFØLGING OG KONTROLL

Registrering av tilskudd, regnskapsføring og utbetaling

Tilskuddsforvalter må etablere god internkontroll som sikrer korrekt saksbehandling i alle faser, herunder korrekt registrering, utbetaling og regnskapsføring av tilskuddsmidler og andre utbetalinger samt forebygging og avdekking av misligheter og økonomisk kriminalitet. Det vises for øvrig til Økonomiregelverket.

Rapportering

For samtlige programmer og tiltak som finansieres over kap. 552, post 72 kreves års- og sluttrapportering på framdrift og resultater fra mottaker av midlene. Det kan også stilles krav om rapportering i forbindelse med delutbetalinger. Rapporteringen skal utformes i tråd med kravene fastsatt i tilskuddsbrev, oppdragsbrev og programbeskrivelser. Omfanget av rapportering må ses i sammenheng med beløpets størrelse.

Kontroll

Departementet har det overordnede ansvaret for å påse at utviklingstiltak eller større programporteføljer som finansieres over bevilgningen er i samsvar med retningslinjene og andre gjeldende overordnede reglement/forskrifter⁶. I samsvar med blant annet § 10 i bevilgningsreglementet og § 12 i lov om Riksrevisjonen kan departementet og Riksrevisjonen iverksette kontroll med at midlene benyttes etter forutsetningene.

Tilskuddsforvalter må etablere betryggende kontroll med at systemet for tilskuddsforvaltning fungerer slik det er forutsatt. Basert på risiko og vesentlighet må tilskuddsforvaltere kontrollere at det drives korrekt saksbehandling, korrekt og pålitelig rapportering, at midlene kommer det angitte formålet til gode og at misligheter og økonomisk kriminalitet forebygges og avdekkes. Basert på vurderinger av risiko og vesentlighet vil departementet, når det anses hensiktsmessig, foreta stikkprøver av om det er etablert betryggende og forsvarlig intern kontroll med tilskuddsforvaltningen.

Tilbakebetaling

Tilbakebetaling kan kreves dersom tilskuddsmottaker ikke rapporterer i tråd med det som er forutsatt i tilskuddsbrevet. Dersom tilskuddsmottakeren skal

⁶ Andre aktuelle forskrifter/regler er f.eks. Stortingets bevilgningsreglement, reglement for økonomistyring i staten og EØS-regelverket.

tilbakebetale for mye utbetalt beløp, må det etableres innkrevingsrutiner som sikrer at tilbakebetalingen gjennomføres. Dersom tilskuddsmottaker gir uriktige opplysninger, tilskudd ikke benyttes etter intensjonene eller dersom tiltaket krever mindre kapital enn forutsatt, skal tilskuddsforvalter kreve tilskuddet helt eller delvis tilbakebetalt.

Dersom departementet⁷ eller EFTAs overvåkingsorgan ESA⁸ finner at støtte er gitt i strid med EØS-avtalens regelverk for offentlig støtte, kan støtten kreves tilbakebetalt.

5. EVALUERINGER

Departementet og tilskuddsforvalter skal sørge for at det gjennomføres nødvendige evalueringer av tiltak og bruken av midler. Kostnader til evaluering av virkemiddelaktørenes programmer er satt av innenfor rammene. Normalt bør tiltak som er særlig kostnadskrevende, der observerbare effekter oppstår over tid, eller som er forsøksrettet, bli underlagt evalueringer. Valg av evalueringsform og tidspunkt for evaluering bør besluttes ved programmets/tiltakets oppstart. Evalueringer bør utføres av institusjoner uten tilknytning til de aktørene som deltar i programmet. Departementet står for øvrig fritt til å innhente informasjon om tiltak og måloppnåelse.

Vedlegg

Vedlegg 1: Forskrift om geografisk verkeområde og bruk av dei regional- og distriktspolitiske verkemidla.

Vedlegg 2: Offentlig støtte etter EØS-avtalen

Vedlegg 3: Soneinndeling

Vedlegg 4: Ytterlig informasjon om tilskuddsforvaltning

⁷ Jf. forskrift av 4. desember 1992 om offentlig støtte § 5.

⁸ Jf. lov av 27. november 1992 nr. 117 om offentlig støtte § 3.

Vedlegg 1

Forskrift om geografisk verkeområde og bruk av dei regional- og distriktpolitiske verkemidla.

Fastsett ved kgl.res. 15. desember 2006 med heimel i Stortingsvedtak om løyving til regional- og distriktpolitiske verkemiddel. Fremja av Kommunal- og regionaldepartementet.

§ 1. *Kva forskrifta gjeld*

Denne forskrifta omhandlar geografisk avgrensing av det geografiske verkeområdet og støttesatsar for bruk av direkte bedriftsretta støtte. I tillegg avgrensar forskrifta eit område der det kan nyttast indirekte, tilretteleggjande distrikts- og regionalpolitisk støtte for næringsutvikling.

§ 2. *Omgrep*

Med investeringsstøtte forstår ein i denne forskrifta støtte til enkeltbedrifter for investeringar i materielle og immaterielle eigendelar knytt til:

- Etablering av ei ny verksemd
- Utviding av eksisterande verksemd
- Diversifisering av ei verksemd sin produksjon til å omfatta fleire produkt
- Ei fundamental endring i produksjonsprosessen i ei eksisterande verksemd
- Investeringsstøtte kan bli gitt som tilskot eller lån.

§ 3. *Geografisk avgrensing*

a) Så langt Stortinget løyver midlar som kan nyttast til investeringstilskot i distrikta, kan fylkeskommunen eller dei aktørane som skal forvalte verkemiddel på vegne av fylkeskommunen, gje investeringstilskot i samsvar med denne forskrifta.

Distriktsretta investeringsstøtte kan berre bli gitt i følgjande kommunar:

Fylke	Kommune
Finmark	Sør-Varanger, Båtsfjord, Unjárga – Nesseby, Deatnu – Tana, Berlevåg, Gamvik, Lebesby, Kárásjohka – Karasjok, Porsanger, Nordkapp, Måsøy, Kvalsund, Hasvik, Loppa, Alta, Guovdageaidnu – Kautokeino, Hammerfest, Vadsø, Vardø.
Troms	Kvænangen, Nordreisa, Skjervøy, Gáivuotna – Kåfjord, Storfjord, Lyngen, Karlsøy, Balsfjord, Lenvik, Berg, Torsken, Tranøy, Dyrøy, Sørreisa, Måselv, Salangen, Bardu, Lavangen, Gratangen, Ibestad, Skånland, Kvæfjord, Tromsø, Harstad.
Nordland	Moskenes, Andøy, Sortland, Øksnes, Bø, Hadsel, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Værøy, Røst, Ballangen, Evenes, Tjeldsund, Lødingen, Tysfjord, Hamarøy, Steigen, Sørfold, Fauske, Saltdal, Beiarn, Gildeskål, Meløy, Rødøy, Træna, Lurøy, Rana, Hemnes, Nesna, Dønna, Hattfjeldal, Grane, Vefsn, Leirfjord, Alstahaug, Herøy, Vevelstad, Vega, Brønnøy, Sømna, Bindal, Narvik, Bodø.
Nord-Trøndelag	Leka, Nærøy, Vikna, Flatanger, Fosnes, Overhalla, Høylandet, Grong, Namsskogan, Røyrvik, Lierne, Snåsa, Inderøy, Namdalseid, Verran, Verdal, Leksvik, Frosta, Meråker, Namsos, Steinkjer.
Sør-Trøndelag	Tydal, Selbu, Midtre Gauldal, Holtålen, Røros, Meldal, Rennebu, Oppdal, Osen, Roan, Åfjord, Bjugn, Rissa, Agdenes, Ørland, Frøya, Hitra, Snillfjord, Hemne.
Møre og Romsdal	Aure, Smøla, Halså, Rindal, Surnadal, Sunndal, Tingvoll, Gjemnes, Averøy, Eide, Aukra, Sandøy, Midsund, Nasset, Rauma, Vestnes, Haram, Stordal, Stranda, Norddal, Ørsta, Volda, Herøy, Sande, Vanylven, Kristiansund, Frei.
Sogn og Fjordane	Flora, Gulen, Solund, Hyllestad, Høyanger, Vik, Balestrand, Leikanger, Sogndal, Aurland, Lærdal, Årdal, Luster, Askvoll, Fjaler, Gaular, Jølster, Førde, Naustdal, Bremanger, Vågsøy, Selje, Eid, Hornindal, Gloppen, Stryn.

Hordaland	Masfjorden, Fedje, Modalen, Vaksdal, Austevoll, Samnanger, Kvam, Voss, Granvin, Ulvik, Eidfjord, Ullensvang, Odda, Jondal, Kvinnherad, Tysnes, Fitjar, Etne.
Rogaland	Vindafjord, Utsira, Kvitsøy, Finnøy, Sauda, Suldal, Hjelmeland, Lund, Sokndal.
Vest-Agder	Sirdal, Kvinesdal, Hægebostad, Audnedal, Åseral, Marnardal, Flekkefjord, Farsund.
Aust-Agder	Risør, Gjerstad, Vegårshei, Tvedestrand, Åmli, Evje og Hornes, Bygland, Valle, Bykle.
Telemark	Notodden, Kragerø, Drangedal, Nome, Bø, Sauherad, Tinn, Hjartdal, Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal, Tokke, Vinje.
Buskerud	Nore og Uvdal, Rollag, Flesberg, Krødsherad, Sigdal, Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nes, Flå.
Oppland	Dovre, Lesja, Sjøk, Lom, Vågå, Nord-Fron, Sel, Sør-Fron, Ringeby, Gausdal, Søndre Land, Nordre Land, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang.
Hedmark	Kongsvinger, Eidskog, Grue, Åsnes, Våler, Trysil, Åmot, Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal, Os.
Østfold	Rømskog, Marker, Aremark.

b) *Fysiske, tilretteleggjande tiltak kan i tillegg til i kommunane over støttast i følgjande 20 kommunar:*

Nord-Odal, Øyer, Iveland, Birkenes, Froland, Lyngdal, Lindesnes, Bokn, Forsand, Austheim, Radøy, Fusa, Bømlo, Sveio, Fræna, Sykkylven, Hareid, Ulstein, Orkdal og Levanger

c) *Støtte til andre tiltak*

Utanfor kommunane under a) og b) kan det bli gitt støtte til andre tiltak når tiltaka er del av eit lokalt og regionalt utviklingsarbeid.

§ 4. *Støtteintensitet*

a) *Bedriftsstorleik*

Maksimala støtteintensitetar for bedriftsstøtte er, angitt i prosent:

Type bedrift	Store	Mellomstore	Små
Prosent	15	25	35

b) *Geografi*

Kommunal- og regionaldepartementet har bestemt at maksimale støttesatsar berre kan nyttast i den høgst prioriterte sona innanfor virkeområdet. Soneinndelinga er å finne i egne retningslinjer gitt av departementet.

c) *Andre føresegner*

Til grunn for bruk av offentleg støtte til bedriftsinvesteringar etter denne forskrifta ligg kapittel 25B i ESAs retningslinjer for offentleg støtte. Dette har definisjonar på kva som er å rekne som små, mellomstore og store bedrifter og på kva type selskap som kan støttast. Regelverket har òg instruksar om at det ved fastsetjing av øvre grenser for bedriftsinvesteringar skal nyttast kumulerte støtteintensitetar for samla offentleg støtte. Hovudinnhaldet i dette regelverket er tatt inn i retningslinjene frå Kommunal- og regionaldepartementet.

§ 5. Forholdet til Skattelova

- a) I samsvar med Skattelova § 5-31 bokstav a skal tilskot gitt til investeringar i distrikta ikkje reknast som skattbar inntekt for mottakaren.
- b) Investeringstilskot skal ikkje trekkast frå kostpris ved berekning av årlege og totale avskrivningar i samsvar med skattelova § 14-42 andre ledd siste punktum.
- c) Etter Skattelova § 14-44 første ledd andre punktum skal tilskot som er gitt til investering i distrikta, etter føresegner gitt av Kongen, reknast som ein del av vederlaget ved sal av driftsmidlet før det har gått fem år etter at det blei erverva.

§ 6. Iverksetjing

Denne forskrifta tek til å gjelde frå 1.januar 2007. Frå same tid vert forskrift av 9. mai 2003 nr. 565 "Forskrift om investeringstilskot og avgrensing av det geografiske virkeområdet for dei regional- og distriktpolitiske verkemidla" oppheva.

Vedlegg 2

Offentlig støtte etter EØS-avtalen

Generelt

Alle tilskuddsforvaltere må vurdere konkret om reglene om offentlig støtte får anvendelse på tilskuddet før det fattes vedtak om tildeling. Offentlige foretak som driver økonomisk aktivitet kan i utgangspunktet ikke motta støtte i større utstrekning, eller på andre vilkår, enn private.

Relevante lenker:

[Veileder; EØS-avtalens regler om offentlig støtte](#)

[EØS-avtalen artikkel 61](#)

[FADs nettside; Forbudet mot offentlig støtte](#)

Vedlegget er ikke et fullstendig sammendrag av reglene for offentlig støtte. De som forvalter midler på vegne av departementet finner fullstendig og oppdatert informasjon her:

[Regler om offentlig støtte](#)

Får reglene om offentlig støtte anvendelse?

Det er seks vilkår som må være oppfylt for at forbudet mot offentlig støtte i EØS-avtalen artikkel 61 (1) får anvendelse.

1. Støtten må innebære en økonomisk fordel for mottakeren⁹
2. Støtten må være offentlige midler¹⁰
3. Støtten må begunstige enkelte foretak eller produksjonen av enkelte varer eller tjenester (selektivitet)
4. Støttemottaker må være et foretak.
5. Støtten må vri konkurransen eller true med å vri konkurransen
6. Støtten må være egnet til å påvirke samhandelen mellom EØS-landene

Foretaksbegrepet – økonomisk aktivitet

For at regelverket kommer til anvendelse, må mottakeren av den offentlige støtten være et foretak.¹¹ Foretaksbegrepet er ikke legaldefinert i EØS-avtalen, men er utviklet gjennom rettspraksis.

Vurderingen av foretaksbegrepet er uavhengig av om den aktuelle enheten er offentlig eller privat og av hvilken juridisk status den har. Det er viktig å presisere at det offentlige foretak er underlagt reglene om offentlig støtte på lik linje med private foretak. Det

⁹ Tilskudd er offentlig støtte og omfatter en hver økonomisk fordel og/eller fritak for økonomisk byrde, som begunstiger bestemte foretak eller bransjer. Også ytelser på vanlige kommersielle vilkår kan omfattes, f.eks. lån til markedsrente, dersom mottakeren har en så svak økonomisk stilling at han ikke ville oppnådd en slik ytelse i det vanlige markedet.

¹⁰ Enhver støtte som tildeles i henhold til retningslinjene er å anse som "offentlige midler". Uavhengig av om støtten tildeles av kommuner, fylkeskommuner, de nasjonale virkemiddelaktørene eller via ikke-offentlig heleide virksomheter. Det avgjørende er om støtten fra de offentlige midler er mottatt som resultat av en adferd som kan tilskrives det offentlige, jf. sak C-305/89, Italia mot Kommisjonen,

¹¹ Foretaksbegrepet i stasstøtteretten har det samme innholdet som foretaktsbegrepet under konkurransereglene.

avgjørende for vurderingen er hvorvidt virksomheten driver økonomisk aktivitet.¹² Med økonomisk aktivitet menes en virksomhet som består i å tilby varer og tjenester i et marked.

For eksempel vil støtte til det lokale næringslivet klart anses som støtte til foretak og reglene om offentlig støtte vil i utgangspunktet komme til anvendelse.

Grensedragningen mellom økonomisk og ikke-økonomisk aktivitet kan være vanskelig. Det er i denne forbindelse viktig å huske på at markedsforholdene og gjeldende rett kan endre seg.

Statsstøtteregeverket får anvendelse

Dersom statsstøtteregeverket får anvendelse må den ansvarlige tilskuddsforvalter vurdere konkret om støtten kan tildeles i medhold av unntaksreglene EØS-avtalen fastsetter.¹³ Det blir redegjort for de mest relevante unntakene i det følgende.

Bagatellmessig støtte¹⁴

Bagatellmessig støtte kan tildeles hvert enkelt foretak med inntil 200 000 euro over en periode på tre regnskapsår.¹⁵ Det kan bare gis bagatellmessig støtte dersom det er mulig å omregne støtten til brutto tilskuddsekvivalent.¹⁶

Det er ikke adgang til å tildele bagatellmessig støtte utover de maksimalsatsene som følger av enten øvrige gruppeunntak eller andre godkjennelsesvedtak fra ESA.

Dersom den maksimale støtteintensiteten ikke er utnyttet, kan det tildeles støtte inntil taket i gruppeunntaket eller ESAs vedtak er oppnådd. Støtte som er gitt under godkjente ordninger eller andre gruppeunntak skal ikke tas med i beregningen av om taket i reglene om bagatellmessig støtte er nådd.

Beregning av beløpsgrense

Ved beregningen av beløpsgrensen er det bruttotall¹⁷ som skal legges til grunn.

Dersom støtten gis på en annen måte enn ved kontanttilskudd skal støttens verdi omregnes til verdien i brutto kontanttilskudd.

Dersom støtten utbetales i flere rater, skal støtten diskonteres¹⁸ til sin verdi på det tidspunktet støtten blir gitt. Det er ESAs referanserate som skal benyttes ved diskontering.

Lenke til:

- [ESAs referanserate](#)

Lån som bagatellmessig støtte

Lån kan gis som bagatellmessig støtte dersom tilskuddsekvivalenten er beregnet med grunnlag i gjeldende markedsrente på det tidspunktet støtten tildeles. Avviket fra markedsrenten utgjør støtteelementet.

¹² Forbudet mot offentlig støtte retter seg ikke mot støtte som gis til for eksempel privatpersoner, til offentlige instanser som driver myndighetsutøvelse eller til offentlig administrasjon med mindre de opptrer som foretak.

¹³ Jf. EØS-avtalen artikkel 61 (1) første setning.

¹⁴ Bagatellmessig støtte anses ikke å påvirke ikke samhandelen og/eller truer med å vri konkurransen og er følgelig ikke å anse som statsstøtte.

¹⁵ Den relevante treårsperioden er "flytende". Det innebærer at for hver tildeling av bagatellmessig støtte må det tas hensyn til støtte tildelt i de to foregående kalenderårene samt inneværende år.

¹⁶ Kompliserte støtteordninger hvor det ikke er mulig å beregne støttebeløpet på forhånd kan ikke gis som bagatellmessig støtte.

¹⁷ Det vil si før beregning av skatter og avgifter.

¹⁸ Å diskontere menes her å omregne en eller flere betalingsverdi til et annet tidspunkt enn betalingstidspunktet, for å beregne nåverdien av støtten/tilskuddet.

Prosedyrer ved tildeling av bagatellmessig støtte

Ved tildeling av tilskudd som utgjør bagatellmessig støtte, må tilskuddsforvalteren skriftlig i tildelingsbrevet:

1. Informere mottakeren om det planlagte støttebeløpet
2. Opplyse om at det utgjør bagatellmessig støtte med henvisning til forordningen for bagatellmessig støtte, med full referanse til forordningens tittel og publiseringsdato i EU-tidende.¹⁹
3. Be om en skriftlig erklæring fra støttemottaker om all annen bagatellmessig støtte foretaket har mottatt inneværende året og de to foregående regnskapsår.

Før støtten utbetales skal forvalteren beregne at støtten ikke vil medføre at den samlede mottatte bagatellmessige støtten siste året samt de to foregående år overskrider beløpsgrensen for bagatellmessig støtte.

Tilskuddsforvalteren skal lagre denne informasjonen i ti år og ved anmodning kunne gi den nødvendige informasjonen til ESA innen 20 arbeidsdager.

Tilskudd som gis som bagatellmessig støtte skal ikke meldes til ESA.

Gruppeunntak

Bestemte typer støtte anses for å være forenlig med EØS-avtalen dersom fastsatte vilkår er oppfylt, dette kalles gruppeunntak. Dersom det skal tildeles støtte etter gruppeunntak må alle vilkårene som følger av det aktuelle gruppeunntaket være oppfylt. Støtten er underlagt forenklet meldeplikt, men unntatt fra reglene om forhåndsmelding og forhåndsgodkjenning.

De ulike gruppeunntakene

- støtte til forskning, utvikling og innovasjon (FoU)
- miljøstøtte
- investeringsstøtte og utviklingsstøtte til små og mellomstore bedrifter (SMB)
- støtte i form av risikokapital
- støtte til opplæring
- støtte til sysselsetting
- støtte til regionale investeringer
- støtte til kvinnelige entreprenører

Forenklet meldeplikt ved bruk av gruppeunntak

Støtten som oppfyller vilkårene gruppeunntaket fastsetter skal meldes til EFTAs Overvåkingsorgan (ESA) senest 20 dager etter at støtten er tildelt. Forvalteren som tildeler støtten har ansvar²⁰ for at støtten meldes. Dette gjøres ved å innsende et elektronisk skjema

¹⁹ Reglene om bagatellmessig støtte følger av Kommissjonens forordning nr. 1998/2006 av 15. desember 2006 tatt inn i forskrift av 5.12. 2003 nr. 1429 § 2.

²⁰ EFTAs overvåkingsorgan foretar ingen kontroll av om den aktuelle støtten oppfyller vilkårene i gruppeunntaket. Det er derfor viktig at støttegiver sjekker at et støttetiltak i realiteten faller inn under et aktuelt gruppeunntak og at skjemaet er korrekt utfyllt.

til Fornyings- og administrasjonsdepartementet. Departementet vil foreta den direkte meldingen til ESA.²¹

Relevante lenker:

- [Forskrift av 14. november 2008 nr. 1213 om unntak fra notifikasjonsplikt for offentlig støtte.](#)
- [Kommisjonsforordningen \(EF\) nr. 800/2008 av 6. august 2008.](#)
- [Skjema for forenklet melding av gruppeunntak](#)
- [En uoffisiell oversettelse av gruppeunntakene](#)

Støtte til tjenester av allmenn økonomisk betydning

Tjenester av allmenn økonomisk²² (SGEI)²³ betydning omfatter visse økonomiske tjenester som myndighetene anser som særlig viktige for innbyggerne og som ikke vil bli levert på en tilfredsstillende måte av markedet alene. For å kunne tilby slike tjenester, kan myndighetene pålegge foretak visse forpliktelser mot økonomisk kompensasjon.

Følgende vilkår må være oppfylt:

1. Tjenesten kan ikke leveres av markedet.
2. Det er ikke vedtatt sekundærlovgivning på området som begrenser skjønnet.
3. Virksomheten må være gitt oppdraget og forpliktelsene må være tydelig definert.
4. Beregningen av kompensasjonen må være fastsatt på forhånd på en objektiv og åpen måte.
5. Kompensasjonen kan ikke overstige det nødvendige for å dekke alle eller deler av kostnadene ved utførelsen av tjenesten.
6. Virksomheten må enten være valgt etter en offentlig anbudskonkurranse eller at kompensasjonen er beregnet etter en analyse av kostnadene som et typisk foretak ville ha hatt ved utførelsen av tjenesten.

Støtte til tjenester av allmenn økonomisk betydning skal ikke meldes til ESA. Den årlige kompensasjonen kan ikke overstige 15 millioner euro. Det finnes imidlertid en mulighet til å overstige denne beløpsgrensen for visse typer tjenester.

Relevant lenke:

- [Kommisjonsbeslutning 2012/21/EU av 20. desember 2011](#)

²¹ Et sammendrag av støtteordningen vil bli publisert i EØS-tillegget til EF-Tidende. I tillegg skal Fornyings- og administrasjonsdepartementet basert på informasjon fra støttegiver, rapportere årlig om bruken av gruppeunntakene.

²² Definisjonen av tjenester av allmenn økonomisk betydning er både uklar og dynamisk. Årsaken til at det ikke er oppstilt en legaldefinisjon er at det i utgangspunktet er opptil EØS-statene selv å definere hva en slik tjeneste er. Medlemslandene har en vesentlig skjønnsfrihet. ESA og EFTA-domstolen vil kun gripe inn dersom EFTA-statene foretar en åpenbar feiltolkning eller misbruker begrepet.

²³ Services of General Economic Interest.

Kompensasjonsberegninger og overkompensasjon

Kompensasjonen kan ikke overstige det som er nødvendig for å dekke kostnaden i forbindelse med forpliktelsen til å yte tjenesten av allmenn økonomisk betydning.²⁴

Det må tas hensyn til følgende:

1. En rimelig avkastning på utførelsen av tjenesten, som ikke overstiger den gjennomsnittlige.
2. Alle omkostninger ved utførelsen av tjenesten.
3. Hvis foretaket utøver andre aktiviteter kan bare kostnader som kan tilknyttes tjenesten kompenseres. Følgelig må faste kostnader deles forholdsmessig mellom den kommersielle driften og utøvelsen av tjenesten av allmenn økonomisk betydning.
4. Eventuelt overskudd/fordeler skal komme til fradrag.

Notifiserte ordninger

- Virkeområde for distriktsrettet investeringstilskudd
- Transportstøtte
- Distriktsrettede risikolån
- NyVekst
- NCE og Arena
- VRI – bedriftsrettede prosjekter

²⁴ All informasjon om støtten må lagres i ti år og ESA kan be om å få utlevert informasjonen.

Vedlegg 3

Soneinndeling

Soneinndeling for det distriktpolitiske virkeområdet for regionale utviklingsmidler, fra januar 2007.

Fylkeskommune	Sone	Kommuner
Akershus	Sone I	Alle kommuner
Aust-Agder	Sone I	Lillesand, Arendal, Grimstad
	Sone II	Iveland, Birkenes, Froland
	Sone III	Bykle, Valle, Bygland, Evje og Hornnes, Vegårshei, Gjerstad, Risør
	Sone IV	Åmli
Buskerud	Sone I	Hurum, Røyken, Lier, Nedre Eiker, Øvre Eiker, Modum, Hole, Ringerike, Kongsberg, Drammen
	Sone III	Rollag, Flesberg, Krødsherad, Sigdal, Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nes, Flå
	Sone IV	Nore og Uvdal
Finnmark	Sone IV	Alle kommuner
Hedmark	Sone I	Elverum, Sør-Odal, Stange, Løten, Ringsaker, Hamar
	Sone II	Nord-Odal
	Sone III	Våler, Åsnes, Grue, Eidskog, Kongsvinger
	Sone IV	Os, Folldal, Alvdal, Tynset, Tolga, Engerdal, Rendalen, Stor-Elvdal, Åmot, Trysil
Hordaland	Sone I	Lindås, Øygarden, Meland, Osterøy, Askøy, Fjell, Sund, Os, Stord, Bergen
	Sone II	Austrheim, Radøy, Fusa, Bømlo, Sveio
	Sone III	Masfjorden, Fedje, Modalen, Vaksdal, Austevoll, Samnanger, Kvam, Voss, Granvin, Kvinnherad, Tysnes, Fitjar, Etne
	Sone IV	Ulvik, Eidfjord, Ullensvang, Odda, Jondal
Møre og Romsdal	Sone I	Giske, Sula, Skodje, Ørskog, Ålesund, Molde
	Sone II	Fræna, Sykkylven, Hareid, Ulstein
	Sone III	Sunndal, Tingvoll, Frei, Gjemnes, Averøy, Eide, Aukra, Sandøy, Midsund, Nesset, Rauma, Vestnes, Haram, Stordal, Stranda, Norddal, Ørsta, Volda, Herøy, Sande, Vanylven, Kristiansund
	Sone IV	Aure, Smøla, Halså, Rindal, Surnadal
Nordland	Sone III	Bodø
	Sone IV	Alle kommunene unntatt Bodø
Nord-Trøndelag	Sone I	Stjørdal
	Sone II	Levanger
	Sone III	Inderøy ²⁵ , Verdal, Leksvik, Frosta, Steinkjer
	Sone IV	Leka, Nærøy, Vikna, Flatanger, Fosnes, Overhalla, Høylandet, Grong, Namsskogan, Røyrvik, Lierne, Snåsa, Namdalseid, Verran, Meråker, Namsos
Oppland	Sone I	Gran, Lunner, Jevnaker, Vestre Toten, Østre Toten, Gjøvik, Lillehammer
	Sone II	Øyer
	Sone III	Vang, Øystre Slidre, Vestre Slidre, Nord-Aurdal, Etnedal, Sør-Aurdal, Nordre Land, Søndre Land, Gausdal
	Sone IV	Ringebu, Sør-Fron, Sel, Nord-Fron, Vågå, Lom, Skjåk, Lesja, Dovre
Oslo	Sone I	Oslo er i sone I

²⁵ Fra og med 1. januar 2012 ble Inderøy og Mosvik kommune slått sammen til Inderøy kommune. Bedrifter i tidligere Mosvik kommune hører fremdeles til sone IV.

Rogaland	Sone I	Karmøy, Tysvær, Rennesøy, Strand, Randaberg, Sola, Gjesdal, Time, Klepp, Hå, Bjerkreim, Haugesund, Stavanger, Sandnes, Eigersund
	Sone II	Bokn, Forsand
	Sone III	Vindafjord, Kvitsøy, Finnøy, Suldal, Hjelmeland, Lund, Sokndal
	Sone IV	Utsira, Sauda
Sogn og Fjordane	Sone III	Alle kommuner
Sør-Trøndelag	Sone I	Malvik, Klæbu, Skaun, Melhus, Trondheim
	Sone II	Orkdal
	Sone III	Selbu, Midtre Gauldal, Rissa, Ørland
	Sone IV	Tydal, Holtålen, Røros, Meldal, Rennebu, Oppdal, Osen, Roan, Åfjord, Bjugn, Agdenes, Frøya, Hitra, Snillfjord, Hemne
Telemark	Sone I	Bamble, Siljan, Skien, Porsgrunn
	Sone III	Hjartdal, Sauherad, Bø, Nome, Drangedal, Kragerø, Notodden
	Sone IV	Vinje, Tokke, Fyresdal, Nissedal, Kviteseid, Seljord, Tinn
Troms	Sone III	Tromsø
	Sone IV	Alle kommunene unntatt Tromsø
Vest-Agder		Sone I: Søgne, Songdalen, Vennesla, Mandal, Kristiansand
	Sone II	Lyngdal, Lindesnes
	Sone III	Sirdal, Kvinesdal, Hægebostad, Audnedal, Åseral, Marnardal, Flekkefjord, Farsund
Vestfold	Sone I	Alle kommunene
Østfold	Sone I	Halden, Moss, Sarpsborg, Fredrikstad, Hvaler, Trøgstad, Spydeberg, Askim, Eidsberg, Skiptvet, Rakkestad, Råde, Rygge, Våler, Hobøl
	Sone III	Aremark, Marker, Rømskog

Vedlegg 4

For nærmere informasjon om tilskuddsforvaltning i staten se:

- Finansdepartementet: "Reglementet for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten", sist endret 2013.
(http://www.regjeringen.no/Upload/FIN/Vedlegg/okstyring/Reglement_for_ekonomistyring_i_staten.pdf)
- Finansdepartementet: Veileder "Om etablering og forvaltning av tilskuddsordninger i staten", sist endret 2008.
(http://www.regjeringen.no/upload/FIN/Vedlegg/okstyring/Veileder_etablering_og_forvaltning_av_tilskuddsordninger.pdf)
- Senter for statlig økonomistyring: "Sjekkliste for utvalgte prosesser i tilskuddsforvaltning", fra 2010.
(http://www.sfsno.no/upload/forvaltning_og_analyse/Publikasjoner%20og%20rapporter/Sjekkliste_tilskuddsforvaltning_nettersjon.pdf)
- Senter for statlig økonomistyring: "Evaluering av statlige tilskuddsordninger", fra 2007.
(http://www.sfsno.no/upload/forvaltning_og_analyse/Publikasjoner%20og%20rapporter/Evaluering_av_statlige_tilskuddsordninger.pdf)
- Senter for statlig økonomistyring: "Resultatmåling. Mål- og resultatstyring i staten", sist endret 2010.
(http://www.sfsno.no/upload/forvaltning_og_analyse/Publikasjoner%20og%20rapporter/Veileder_resultatstyring.pdf)

Vedlegg 2

2014: Rammefordeling programkategori 13.50

(Tall i 1 000 kr)

Kap	Post	Betegnelse	KRD inkl Mentor AS	Fylkes- kommunene	Innovasjon Norge	SIVA	Forsknings- rådet	Distrikts- senteret	Totalt	Totalt
551		Regional utvikling og nyskaping								
	60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling		1 113 806	52 500				1 166 306	1 166 306
	61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift	505 287						505 287	505 287
552		Nasjonalt samarbeid for regional utvikling								
	21	Kunnskapsutvikling, informasjon mv.	15 900						15 900	15 900
	62	Nasjonale tiltak for lokal samfunnsutvikling	30 000						30 000	30 000
	72	Nasjonale tiltak for regional utvikling	130 800		195 300	92 000	84 200		502 300	502 300
554		Kompetansesenter for distriktsutvikling								
	1	Driftsutgifter						28 200	28 200	28 200
		Sum programkategori 13.50	681 987	1 113 806	247 800	92 000	84 200	28 200	2 247 993	2 247 993

Vedlegg 3

Rapporteringskalender og styringsdialog

Rapporteringskalender:

I samsvar med kravene til rapportering og frister fra Kunnskapsdepartementet, skal Kommunal- og moderniseringsdepartementet ha tilsendt følgende dokumenter fra Norges forskningsråd innen disse fristene:

Rapporteringsfrist	Type rapport	Merknad
1. mars 2014	Vedtatt budsjett for 2014	
1. mars 2014	Fullstendig budsjettforslag for 2015	
20. mars 2014	Rapport om ev. vesentlige avvik per 31. desember 2013	
15. mars 2015	Årsrapport 2014, inkludert regnskap og melding fra hovedstyret	
20. aug. 2014	Rapport om ev. vesentlige avvik per 30. juni 2014	
15. nov. 2014	Satsingsforslag for 2016	
5. des. 2014	Oversikt over gjennomførte og pågående evalueringer i 2014 og planlagte evalueringer i 2015	
25. mars 2014	Tallrapportering for 2013 på kap. 552, post 72 (jf. vedlegg 4)	Spesielle frister for kap. 552, post 72
1. mai 2014	Årsrapport for 2013 på kap. 552, post 72	
20. aug. 2014	Halvårsrapport for 2014 på kap. 552, post 72	
15. okt. 2014	Skisse til nye satsingsforslag for 2016 for kap. 552, post 72	
15. okt. 2014	Innspill til arbeidet med innsparingstiltak 2016 for kap. 552, post 72	

Styringsdialog

Styringsdialog

KMD viderefører styringsdialogen i form av to styringsmøter i 2014. Departementet vil ta initiativ til disse møtene. Det første møtet, om våren, skal i hovedsak handle om disse temaene:

- Rapportering for forrige året

- Forslag om videreføring, oppskalering, nedskalering eller utfasing av program og tjenester i 2015 og 2016. Forslagene skal være begrunnet ut fra hvordan programmene og tjenestene kan bidra til å nå de distrikts- og regionalpolitiske målene som departementet har fastsatt. Forslaget skal også synliggjøre prioriteringer og konsekvenser ved uendret, økte eller reduserte rammer.

Møtet om høsten skal i hovedsak handle om disse temaene:

- Statusrapport: Norges forskingsråd skal gjøre muntlig rede for gjennomførte tiltak og om bruk av midlene i samsvar med styrings- og tildelingsbrev som Norges forskningsråd har mottatt fra departementet.
- Budsjettet for år 2015, med utgangspunkt i de distrikts- og regionalpolitiske målene
- Budsjettinnspill for år 2016, med utgangspunkt i de distrikts- og regionalpolitiske målene. Vi ber Norges forskingsråd om prioriterte forslag til innsparingstiltak og satsinger for 2016. Forslag til satsinger skal være begrunnet ut fra hvordan programmene og tjenestene kan bidra til å nå målene. Forslag til innsparingstiltak skal gi uttrykk for reelle prioriteringer, og det skal gjøres rede for konsekvensene av tiltakene. Forslaget skal også gi en oversikt over utfasing av program og tjenester i 2016.

Krav, rapporteringsskjema og veileder til statistikkrapporteringen for virkemidlene fra KMD

Oppdatert 1.1.2014

I dette dokumentet definerer Kommunal- og moderniseringsdepartementet kravene til virkemiddelaktørens rapportering av gitte tilsagn over programkategori 13.50.

Dokumentet inneholder:

1. Innhold i tallrapporteringen og krav om hva denne skal omfatte (variabelbeskrivelse)
2. Rapporteringsmal
3. Kategorier og kodeliste
4. Veileder til registrering av kategorier
5. Veileder til registrering av spesielle registreringskategorier (målgrupper)

1. Innhold i tallrapporteringen

Tallrapporteringen skal inneholde følgende informasjon:

- **Prosjektnavn og navn på kunde**
- **Type ordning**
 - SIVA og IN: Her registreres det om det er finansieringsordning (som stipend og lån), program, prosjekt eller tjeneste. FR: Her registreres det om det er f.eks. kommersialiseringsmidler eller infrastrukturmidler.
- **Tiltak/Virkemiddel**
 - Her spesifiseres ordningen ytterligere. Registrer programnavn eller navn på ordningen.
- **Post**
 - Her registreres hvilken post (fra KMD) som er brukt på tiltaket.
- **Kategori**
 - Her registreres en tallkode som indikerer hva slags type tiltak det er. Se egen kategoriveileder under.
- **Kommunennummer**
 - Hovedregelen er at tiltaket skal registreres i den kommunen eller de kommuner hvor tiltaket får størst effekt. Jo mer stedbunden prosjektet er, dess færre kommuner skal registreres. Fysiske investeringer skal registreres på den eller de kommuner hvor investeringen foretas. Bedriftsstøtte skal alltid registreres på den kommunen hvor bedriften(e) er lokalisert. Fylkesgrenseoverskridende tiltak skal registreres for flere fylker eller i kommuner i ulike fylker når dette er tilfelle.
- **Tilsagnsbeløp (kr)**
 - Her registres tilsagnsbeløp fra tidligere spesifisert post som har tilfalt gjeldende tiltak.
- **Risikolån (kr)**
 - Denne kolonnen gjelder kun for Innovasjon Norges risikolån. *Merk at det er selve lånebeløpet som skal registreres her, mens avsetning til tapsfond registreres under variabelen 'tilsagnsbeløp.'*
- **Administrasjons- og gjennomføringskostnader**
 - Med administrasjons- og gjennomføringskostnader menes kostnader knyttet til forvaltningen av midlene som definert i retningslinjene for kap. 552, post 72.

Spesielle registreringskategorier (prioriterte grupper) skal også framgå av rapporteringen. Disse gruppene er kvinner, unge, innvandrere, miljø (se utdyping i pkt. 5 under).

- **Miljøformål (0/1):** (Kun IN) Dersom tiltaket er et rent miljøtiltak, registreres det med verdien 1.
- **Kjennetegn miljørettet pst.:** (Kun IN) Dersom tiltaket ikke er et rent miljøtiltak, men det kan anslå en prosentandel av midler som tilfaller miljø, registreres prosentandelen her.
- **Kvinner 0/1:** Dersom tiltaket er et rent kvinneprosjekt, registreres det med verdien 1.
- **Kjennetegn kvinnerrettet pst.:** Dersom tiltaket ikke er et rent kvinnetiltak, men det kan anslå en prosentandel av midler som tilfaller kvinner, registreres prosentandelen her.
- **Unge 0/1:** (Kun IN) Dersom tiltaket er et rent tiltak rettet mot unge, registreres det med verdien 1.
- **Kjennetegn unge pst.:** (Kun IN) Dersom tiltaket ikke er et rent prosjekt for unge, men det kan anslå en prosentandel av midler som tilfaller unge, registreres prosentandelen her.
- **Innvandrere 0/1:** (Kun IN) Tiltak som er rettet mot innvandrere spesielt, eller som har som formål å treffe innvandrere spesielt, registres som 1.

2. Rapporteringsmal

Tabell 1: Variabler som skal inngå i avlagt rapportering av gitte tilsagn

Prosjekt- navn og kunde- navn	Type ordning	Til- tak/ virke- middel	Post	Kate- gori	Kommu- nenr. (ev. fylke)	Tilsagns- beløp	Risiko- lån (IN)	Adm. - og gjen- nomfø- ringsk ostna- der	Miljø- formål (0/1)	Kjenne- tegn mil- jørettet pst.	Kvin- ner (0/1)	Kjenne- tegn kvin- nerett pst.	Unge (0/1)	Kjenne- tegn unge pst.	Inn- vand- rere (0/1)
"Tiltak 1"															
"Tiltak 2"															
etc.															

3. Kategorier og kodeliste

Arbeidsmål		Underkategori	Fininndeling	Kode
01	Utvikling av innovasjonssystemer og næringsrettede nettverk	Næringshager		0110
		Inkubatorer (og distribuerte inkubatorer)		0120
		Industriinkubatorer <i>(Merknad: sorterer under arbeidsmål 1.3)</i>		0130
		Forsknings-/kunnskapspark		0140
		Nettverk. bransje og klyngeutvikling		0150
02	Videreutvikle etablerte bedrifter: Økonomisk bedriftsstøtte og næringsrettede kompetansehevingstiltak	Bedriftsstøtte til etablerte bedrifter, eldre enn 5 år	Innovasjonsprosjekter i enkeltbedrifter	0210
			Kompetanseprosjekter i enkeltbedrifter	0220
			Kapasitetsutvidelse, rasjonalisering og strukturiltak	0230
			Annen bedriftsstøtte	0240
		Transportstøtte		0250
03	Entreprenørskap: Økonomisk bedriftsstøtte og andre entreprenørskapsiltak som øker omfanget av lønnsomme etableringer	Bedriftsstøtte til nye bedrifter (2-5 år)	Innovasjonsprosjekter i enkeltbedrifter	0310
			Kompetanseprosjekter i enkeltbedrifter	0311
			Kapasitetsutvidelse, rasjonalisering og strukturiltak	0312
			Annen bedriftsstøtte	0313
		Etablererstøtte til gründere (bedriftsstøtte til bedrifter under 2 år)	Innovasjonsprosjekter i enkeltbedrifter	0320
			Kompetanseprosjekter i enkeltbedrifter	0321
			Kapasitetsutvidelse, rasjonalisering og strukturiltak	0322
			Annen bedriftsstøtte	0333
		Entreprenørskap i høyere utdanning og forskning		0340
		Entreprenørskap i grunnskole og videregående skole		0350
Andre tiltak for økt entreprenørskap		0360		
04	Kompetanse	Utvikling av utdanningstilbud og kompetansehevende tiltak for befolkning, samfunns- og næringsliv		0400
	Andre tiltak			0900

4. Veileder til registrering av kategorier

Veilederen er bygget opp slik at vi først beskriver kategoriene. Dernest beskriver vi kortfattet hva som inngår i kategorien og på hvilket nivå geografien skal registreres. Til sist under hver kategori sier vi litt om når kategorien ikke skal nyttes.

Koder og kategoribeskrivelser

0110 – Næringshager

Institusjoner som tilbyr samlokalisering av bedrifter med spesialisert kompetanse i næringsssvake områder. Næringshager skal registreres dersom tiltaket bidrar til fysisk utbygging av næringshagen, eller planlegging/forprosjektering av fysisk utbygging, eller det er et utviklingstiltak i næringshagen. Fordi vi her mener fysisk infrastruktur, er det et krav at geografien registreres på én kommune eller en begrenset gruppe av kommuner.

Når skal denne kategorien ikke benyttes? Dersom tilskuddet har entreprenørskap som spesifikt formål, så skal tiltaket plasseres i en av kategoriene som har å gjøre med entreprenørskap (kategorier 0310–0360). Dersom tilskuddet bidrar til å støtte bedrifter i form av bedriftsrettede kompetansehevingstiltak, skal tiltaket plasseres i kategoriene for støtte til nettverk (0150) eller bedrifter (0210–0240, 0310–0333).

0120 – Inkubatorer (og distribuerte inkubatorer)

Med inkubatorer menes et utviklingsmiljø for nye bedrifter i egne lokale med tilgang på kompetanse, veiledning og nettverk. Med distribuerte inkubatorer menes nettverk og system for å overføre inkubatorkompetanse til mer næringsssvake områder. Inkubatorer og distribuerte inkubatorer skal registreres dersom tiltaket bidrar til fysisk utbygging av inkubatoren, eller planlegging/forprosjektering av fysisk utbygging, eller det er et utviklingstiltak i inkubatoren. Fordi vi her mener fysisk infrastruktur, er det et krav at geografien registreres på én kommune eller en begrenset gruppe av kommuner.

Når skal denne kategorien ikke benyttes? Dersom tilskuddet bidrar til å støtte bedrifter i form av bedriftsrettede kompetansehevingstiltak, skal tiltaket plasseres i kategoriene for støtte til nettverk (0150) eller bedrifter (0210–0240, 0310–0333).

0130 – Industriinkubatorer

En industriinkubator er en inkubator knyttet opp mot en stor industribedrift, ofte multinasjonale industriselskaper, eller samling av industribedrifter, også kalt morbedrift som ønsker knoppskyting eller utvikling av nye bedrifter rundt seg. Industriinkubatorer skal registreres dersom tiltaket bidrar til fysisk utbygging av inkubatoren, eller planlegging/forprosjektering av fysisk utbygging, eller det er et utviklingstiltak i industriinkubatoren. Fordi inkubatoren er stedbunden, er det også et krav at geografien registreres på én kommune eller en begrenset gruppe av kommuner.

Når skal denne kategorien ikke benyttes? Dersom tilskuddet bidrar til å støtte bedrifter i form av bedriftsrettede kompetansehevingstiltak, skal tiltaket plasseres i kategoriene for støtte til nettverk (0150) eller bedrifter (0210–0240, 0310–0333).

0140 – Forsknings-/kunnskapsparker

Institusjoner som tilbyr lokaler og legger fysisk tilrette for etablering og vekst i særlig kunnskapsintensive bedrifter. De skal ha formelle og reelle koblinger med et universitet, en høyskole eller en forskningsinstitusjon og legge til rette for kunnskapsoverføring mellom kunnskapsmiljøene og bedriftene i parken. Fordi forsknings- og kunnskapsparker er stedbundne, er det også et krav at geografien registreres på én kommune eller en begrenset gruppe av kommuner. Forsknings- eller kunnskapsparker skal registreres dersom tiltaket bidrar til fysisk utbygging av parken, eller planlegging/forprosjektering av fysisk utbygging, eller det er et utviklingstiltak i forsknings- eller kunnskapsparken.

Når skal denne kategorien ikke benyttes? Dersom tilskuddet skal bidra til etableringer/entreprenørskap, så skal tiltaket plasseres i en av kategoriene som har å gjøre med entreprenørskap (kategorier 0310–0360). Dersom tilskuddet bidrar til å støtte bedrifter i form av bedriftsrettede kompetansehevingstiltak, skal tiltaket plasseres i kategoriene for støtte til nettverk (0150) eller bedrifter (0210–0240, 0310–0333).

0150 – Nettverk, bransje- og klyngeutvikling.

Nettverk er en måte å jobbe på hvor ulike aktører som deltar i nettverket drøfter felles problemstillinger knyttet til næringsutvikling. Nettverkstiltak kan bidra til at aktørene styrer interesser og ressurser rundt bestemte formål de er tjent med. Nettverkstiltak kan ta ulike former. Det kan være støtte til seminarer, konferanser, forumsmøter, eller bransjerettede/næringsrettede utredninger for ulike typer saks-komplekser som er viktige for næringslivet. Geografien i nettverksprosjekter er mindre stedbunden, og det er tillatt å registrere hele fylket.

Når skal denne kategorien ikke benyttes? Når tiltaket er kompetansehevingstiltak for bedrifter benyttes bedriftsstøttekategoriene (kategorier 0210–0240, 0310–0333). Når tiltaket er kompetansehevingstiltak for individer og samfunn ellers skal man bruke kategori 0400.

0210 – Innovasjonsprosjekter i enkeltbedrifter (eldre enn 5 år)

a) Prosjekter som fører til innovasjon definert ut fra følgende innovasjonsnivåer:

- *Innovasjon på bedriftsnivå*
Omfatter prosjekter i bedrifter (eldre enn 5 år) som ikke representerer noe nytt enten i form av nye produkter, tjenester, produksjonsprosesser eller organisasjonsformer, annet enn for den aktuelle bedrift.
- *Innovasjon på regionalt nivå*
Omfatter prosjekter i bedrifter (eldre enn 5 år) som tar sikte på produksjon av produkter og tjenester eller bruk av produksjonsprosesser og organisasjonsformer, som tidligere ikke er produsert eller benyttet i andre bedrifter i regionen. Formålet skal primært benyttes første gang slike introduseres i regionen, men kan også omfatte prosjekter som styrker regionalt prioriterte innovasjonsmiljø.
- *Innovasjon på nasjonalt nivå*
Omfatter prosjekter i bedrifter (eldre enn 5 år) som tar sikte på å utvikle og introdusere produkter og tjenester som er nye på det nasjonale markedet,

og prosjekter som omfatter utvikling og bruk av nye produksjonsprosesser eller organisasjonsformer som ikke er introdusert på nasjonalt nivå. Det omfatter også introduksjon av tidligere eksporterte produkter og tjenester på nye markeder utenlands.

- *Innovasjon på internasjonalt nivå*
Omfatter prosjekt i bedrifter (eldre enn 5 år) som tar sikte på å utvikle og introdusere produkter og tjenester som er nye på et internasjonalt marked. Videre omfatter formålet prosjekter som fører til nye produksjonsprosesser og organisasjonsformer som ikke er kjent internasjonalt.

b) Prosjekter som omfatter utvikling av ideer med siktemål lisensiering av et produkt, tjeneste eller produksjonsprosess.

0220 – Kompetanseprosjekter i enkeltbedrifter (eldre enn 5 år)

Prosjekter i foretak hvor hovedmålet å utvide og/eller heve kompetansen. Eksempler er prosjekt som er rettet mot kompetanse-, strategi- og ledelsesutvikling eller markedsføring og -undersøkelser.

0230 – Kapasitetsutvidelse, rasjonalisering og strukturtiltak i enkeltbedrifter (eldre enn 5 år)

- *Kapasitetsutvidelse*
Prosjekter som innebærer en vesentlig økning av produksjonskapasiteten i eksisterende foretak av produkter/tjenester som foretaket allerede produserer.
- *Rasjonalisering*
Prosjekter som innebærer utskifting av produksjonsutstyr som effektiviserer og moderniserer virksomheten uten at det samtidig finner sted noen vesentlig kapasitetsutvidelse eller innføres ny og vesentlig forbedret produksjonsteknologi.
- *Strukturtilpasning*
Prosjekter med formål å bidra til en bedre struktur i en bransje eller verdikjede. Det kan for eksempel omfatte oppkjøp av bedrifter, fusjoner og andre prosjekter som påvirker den eksisterende bedriftsstrukturen. Noen utbyggingssjekter i enkeltforetak, som oftest i de største foretakene, vil kunne påvirke strukturen i bransjer, men skal vanligvis gis et av de andre formålene.

0240 – Annen direkte støtte til etablerte bedrifter (eldre enn 5 år)

Her registreres annen direkte støtte til etablerte bedrifter eldre enn 5 år som faller utenfor kategoriene 0210, 0220 og 0230.

0250 – Transportstøtte

Transportstøtte kan kun ytes i forbindelse med den notifiserte transportstøtteordningen. *Merk at det gjelder spesielle krav til rapportering av transportstøtte.*

Når skal denne kategorien ikke benyttes? Når tiltaket ikke faller inn under den notifiserte transportstøtteordningen.

0310 – Innovasjonsprosjekter i enkeltbedrifter (2–5 år)

a) Prosjekter som fører til innovasjon definert ut fra følgende innovasjonsnivåer:

- *Innovasjon på bedriftsnivå*
Omfatter prosjekter i bedrifter (2–5 år) som ikke representerer noe nytt enten i form av nye produkter, tjenester, produksjonsprosesser eller organisasjonsformer annet enn for den aktuelle bedrift.
- *Innovasjon på regionalt nivå*
Omfatter prosjekter i bedrifter (2–5 år) som tar sikte på produksjon av produkter og tjenester eller bruk av produksjonsprosesser og organisasjonsformer, som tidligere ikke er produsert eller benyttet i andre bedrifter i regionen. Formålet skal primært benyttes første gang slike introduseres i regionen, men kan også omfatte prosjekter som styrker regionalt prioriterte innovasjonsmiljø.
- *Innovasjon på nasjonalt nivå*
Omfatter prosjekter i bedrifter (2–5 år) som tar sikte på å utvikle og introdusere produkter og tjenester som er nye på det nasjonale marked og prosjekter som omfatter utvikling og bruk av nye produksjonsprosesser eller organisasjonsformer som ikke er introdusert på nasjonalt nivå. Det omfatter også introduksjon av tidligere eksporterte produkter og tjenester på nye markeder utenlands.
- *Innovasjon på internasjonalt nivå*
Omfatter prosjekt i bedrifter (2–5 år) som tar sikte på å utvikle og introdusere produkter og tjenester som er nye på et internasjonalt marked. Videre omfatter formålet prosjekter som fører til nye produksjonsprosesser og organisasjonsformer som ikke er kjent internasjonalt.

b) Prosjekter som omfatter utvikling av ideer med siktemål lisensiering av et produkt, tjeneste eller produksjonsprosess.

0311 – Kompetanseprosjekter i enkeltbedrifter (2–5 år)

Prosjekter i foretak hvor hovedmålet å utvide og/eller heve kompetansen. Eksempler er prosjekt som er rettet mot kompetanse-, strategi- og ledelsesutvikling eller markedsføring og -undersøkelser.

0312 – Kapasitetsutvidelse, rasjonalisering og strukturtiltak i enkeltbedrifter (2–5 år)

- *Kapasitetsutvidelse*
Prosjekter som innebærer en vesentlig økning av produksjonskapasiteten i eksisterende foretak av produkter/tjenester som foretaket allerede produserer.
- *Rasjonalisering*
Prosjekter som innebærer utskifting av produksjonsutstyr som effektiviserer og moderniserer virksomheten uten at det samtidig finner sted noen vesentlig kapasitetsutvidelse eller innføres ny og vesentlig forbedret produksjonsteknologi.

- **Strukturtilpasning**
Prosjekter med formål å bidra til en bedre struktur i en bransje eller verdikjede. Det kan for eksempel omfatte oppkjøp av bedrifter, fusjoner og andre prosjekter som påvirker den eksisterende bedriftsstrukturen. Noen utbyggingssjekter i enkeltforetak, som oftest i de største foretakene, vil kunne påvirke strukturen i bransjer, men skal vanligvis gis et av de andre formålene.

0313 – Annen støtte til bedrifter (2-5 år)

Her registreres annen direkte støtte til etablerte bedrifter mellom 2 og 5 år som faller utenfor kategoriene 310, 311 og 312.

0320 – Innovasjonsprosjekter i enkeltbedrifter (under 2 år)

a) Prosjekter som fører til innovasjon definert ut fra følgende innovasjonsnivåer:

- **Innovasjon på bedriftsnivå**
Omfatter prosjekter i bedrifter (under 2 år) som ikke representerer noe nytt enten i form av nye produkter, tjenester, produksjonsprosesser eller organisasjonsformer annet enn for den aktuelle bedrift.
- **Innovasjon på regionalt nivå**
Omfatter prosjekter i bedrifter (under 2 år) som tar sikte på produksjon av produkter og tjenester eller bruk av produksjonsprosesser og organisasjonsformer som tidligere ikke er produsert eller benyttet i andre bedrifter i regionen. Formålet skal primært benyttes første gang slike introduseres i regionen, men kan også omfatte prosjekter som styrker regionalt prioriterte innovasjonsmiljø.
- **Innovasjon på nasjonalt nivå**
Omfatter prosjekter i bedrifter (under 2 år) som tar sikte på å utvikle og introdusere produkter og tjenester som er nye på det nasjonale marked og prosjekter som omfatter utvikling og bruk av nye produksjonsprosesser eller organisasjonsformer som ikke er introdusert på nasjonalt nivå. Det omfatter også introduksjon av tidligere eksporterte produkter og tjenester på nye markeder utenlands.
- **Innovasjon på internasjonalt nivå**
Omfatter prosjekt i bedrifter (under 2 år) som tar sikte på å utvikle og introdusere produkter og tjenester som er nye på et internasjonalt marked. Videre omfatter formålet prosjekter som fører til nye produksjonsprosesser og organisasjonsformer som ikke er kjent internasjonalt.

b) Prosjekter som omfatter utvikling av ideer med siktemål lisensiering av et produkt, tjeneste eller produksjonsprosess.

0321 – Kompetanseprosjekter i enkeltbedrifter (under 2 år)

Prosjekter i foretak hvor hovedmålet å utvide og/eller heve kompetansen. Eksempler er prosjekt som er rettet mot kompetanse-, strategi- og ledelsesutvikling eller markedsføring og -undersøkelser.

0322 – Kapasitetsutvidelse, rasjonalisering og strukturtiltak i enkeltbedrifter (under 2 år)

- *Kapasitetsutvidelse*
Prosjekter som innebærer en vesentlig økning av produksjonskapasiteten i eksisterende foretak av produkter/tjenester som foretaket allerede produserer.
- *Rasjonalisering*
Prosjekter som innebærer utskifting av produksjonsutstyr som effektiviserer og moderniserer virksomheten uten at det samtidig finner sted noen vesentlig kapasitetsutvidelse eller innføres ny og vesentlig forbedret produksjonsteknologi.
- *Strukturtilpasning*
Prosjekter med formål å bidra til en bedre struktur i en bransje eller verdikjede. Det kan for eksempel omfatte oppkjøp av bedrifter, fusjoner og andre prosjekter som påvirker den eksisterende bedriftsstrukturen. Noen utbyggingsprosjekter i enkeltforetak, som oftest i de største foretakene, vil kunne påvirke strukturen i bransjer, men skal vanligvis gis et av de andre formålene.

0333 – Annen støtte til bedrifter yngre enn 2 år

Her registreres annen direkte støtte til etablerte bedrifter yngre enn 2 år som faller utenfor kategoriene 0320, 0321 og 0322.

Felles for kategoriene 0210-0240 og 0310-0333:

Kategoriene skal ikke benyttes dersom tilskuddet ikke er direkte støtte til etablerte bedrifter. For nærmere definisjon av støtte, se FADs veileder: http://www.regjeringen.no/upload/FAD/Vedlegg/Konkurransopolitikk/Offentlig%20stotte/Offentlig_stotte_veildere_2011.pdf. Dersom forvalteren kjøper en tjeneste, er ikke dette støtte, men kjøp av tjenester. Eksempler på kjøp av tjenester er utredninger som belyser ulike sakskomplekser, for eksempel bransjevise utredninger (0150). Kategoriene skal heller ikke benyttes når kompetansehevingstiltak er rettet mot individer (0400).

0340 – Entreprenørskap i høyere utdanning og forskning

Her registreres alle aktiviteter for entreprenørskap i høyere utdanning og innenfor FoU-miljøer. Denne kategorien er aktuell for tiltak for å kommersialisere idéer som ikke er direkte bedriftsstøtte. Kommersialiseringstiltak er mindre stedbundne fordi tiltak kan rette seg mot større områder. Det er derfor tillatt å registrere hele fylket.

Når skal denne kategorien ikke benyttes? Når tiltaket ikke er tilretteleggende, men direkte bedriftsstøtte, eller når tiltaket er rettet mot entreprenørskap i grunnskole og videregående skole (0350).

0350 – Entreprenørskap i grunnskole og videregående skole

Denne kategorien er aktuell for tiltak for entreprenørskap i grunnskole og videregående skole, inkludert skole- og næringslivssamarbeid. Partnerskapsavtaler og etablering av elev- og/eller ungdomsbedrifter registreres her. Tiltakene er mindre

stedbundne fordi tiltak kan rette seg mot større områder. Det er derfor tillatt å registrere hele fylket.

Når skal denne kategorien ikke benyttes? Kategorien skal ikke nyttes ved direkte bedriftsstøtte, eller når tiltaket retter seg mot høyere utdanning og forskning (0340).

0360 – Andre tiltak for økt entreprenørskap

Dette kan være etablererskoler, etablererkontorer og nyskappingspriser. Det kan også være andre tilretteleggende tiltak.

Når skal denne kategorien ikke benyttes? Når tiltaket passer inn i øvrige kategorier om entreprenørskap.

0400 – Utvikling av utdanningstilbud og kompetansehevende tiltak for befolkning, samfunns- og næringsliv

Dette omfatter tiltak som bidrar til å fremme desentralisert utdanning og utvikling av nye utdanninger rettet inn mot befolkningen og samfunnslivet generelt. Tiltak som registreres her kan være bidrag til utvikling av undervisningsopplegg og opplæringsplaner og tiltak for utvikling av nettbaserte undervisningstilbud. Tiltak kan være rettet mot videregående utdanning, fagopplæring og høyere utdanning. Tiltak kan registreres på hele fylket i den grad tiltaket retter seg mot befolkningen i hele fylket. Dersom tiltaket retter seg mot deler av fylket, som for eksempel desentraliserte tilbud, bør kommuner spesifiseres. I tillegg kommer generelle kompetansehevende tiltak rettet mot enkeltpersoner og samfunnsliv generelt og ikke bedrifter/næringsliv, som for eksempel Female Future.

Når skal denne kategorien ikke benyttes? Bedriftsrettede kompetansehevingstiltak skal primært registres under bedriftsstøttekategoriene. Utdanningstilbud om entreprenørskap skal registreres under kategori 0340.

0900 – Andre tiltak

Med andre tiltak menes tiltak som ikke kan plasseres i kategoriene ovenfor. Vi ber om at innholdet i disse tiltakene spesifiseres slik at systemet kan videreutvikles for å ta høyde for aktivitetstyper som eventuelt ikke er fanget opp innenfor dette systemet. Tiltakene innenfor denne bør vurderes i hvert enkelt tilfelle.

5. Veileder til registrering av spesielle registreringskategorier (prioriterte grupper)

Kvinner

Tiltak som når kvinner spesielt eller som har som formål å treffe kvinner spesielt. Aktuelle prosjekter kan være direkte bedriftsstøtte og "flytt hit"-kampanjer rettet mot kvinner.

Et tiltak skal registreres som rettet mot kvinner dersom ett av kriteriene er oppfylt:

- Det er en kvinne som starter egen virksomhet.
- Tiltaket er spesielt rettet mot å heve kompetansen til kvinner som er ansatt i foretaket.
- Kvinner utgjør mer enn 30 pst. av styret eller ledelsen i bedriften.
- Tiltaket bidrar til flere kvinnelige eiere, styremedlemmer, ledere eller er spesielt rettet mot å øke antall sysselsatte kvinner.
- Når daglig leder, gründer eller styreleder er en kvinne.
- Når en kvinne eier mer enn 30 pst. i en bedrift

Unge

Tiltak som når unge spesielt eller som har som formål å treffe unge spesielt. Unge defineres her som personer under 35 år.

Ved direkte bedriftsstøtte, skal det registreres unge dersom ett av kriteriene er oppfylt:

- Vedkommende som starter egen virksomhet er under 35 år.
- Tiltaket er spesielt rettet mot å heve kompetansen til personer under 35 år som er ansatt i foretaket.
- Unge utgjør mer enn 30 pst av styret eller ledelsen i bedriften.
- Tiltaket bidrar til flere unge eiere, styremedlemmer, ledere eller er spesielt rettet mot å øke antall sysselsatte unge.
- Når daglig leder, gründer eller styreleder er under 35 år.
- Når en under 35 år eier mer enn 30 pst i en bedrift.

Innvandrere

Tiltak som når innvandrere spesielt eller som har som formål å treffe innvandrere spesielt. Aktuelle prosjekter kan være direkte bedriftsstøtte og "flytt hit"-kampanjer rettet mot innvandrere.

Et tiltak skal registreres som rettet mot innvandrere dersom ett av kriteriene er oppfylt:

- Det er en innvandrer som starter egen virksomhet.
- Tiltaket er spesielt rettet mot å heve kompetansen til innvandrere som er ansatt i foretaket.
- Innvandrere utgjør mer enn 30 pst av styret eller ledelsen i bedriften.
- Tiltaket bidrar til flere innvandreiere, styremedlemmer, ledere eller er spesielt rettet mot å øke antall sysselsatte innvandrere.
- Når daglig leder, gründer eller styreleder er en innvandrer.
- Når en innvandrer eier mer enn 30 pst i en bedrift.

Miljø

Tiltak som er miljøbegrunnet, der hovedformålet med prosjektet er å bidra til naturmiljøforbedringer, miljøforbedrende kommersialiseringer, forbedret miljøkvalitet i produkter, produksjonsprosesser osv., alternative energikilder og prosjekter som skal bidra til bedre ressursforvaltning.